

FOCUS Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΦΟΥΡΤΟΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤ. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η επικείμενη συνάντηση Τραμπ - Ερντογάν

1,9 δισεκατομμυρίων δολαρίων, η οποία και δεν έχει επιστραφεί. Η μετεγκατάσταση των πυραύλων S-400 λίγα χιλιόμετρα μακριά από τα τουρκικά σύνορα στην επαρχία Ναχτσεβάν του Αζερμπαϊτζάν έχει συζητηθεί από καιρό ως πιθανή λύση που θα άνοιγε τον δρόμο επιστροφής της Τουρκίας στο πρόγραμμα. Δεν είναι όμως καθόλου βέβαιο ότι ο Ερντογάν θα διακινδύνευε κρίση στις σχέσεις της Τουρκίας με τη Ρωσία, ιδίως σε μια στιγμή που διεκδικεί κομβικό ρόλο στο Ουκρανικό και την πρωτοβουλία Τραμπ για κήρυξη ανακωχής. Από την άλλη, δεδομένων των τεταμένων διμερών σχέσεων αλλά και της κατάστασης στη Συρία, είναι δεδομένο ότι το Ισραήλ θα ασκήσει όλμη την επηροή που διαθέτει στη νέα αμερικανική κυβέρνηση για να αποτραπεί το ενδεχόμενο ανατροπής της αμερικανικής πολιτικής.

Το Παλαιστινιακό, θα είναι, από την άλλη, το πλέον ευαίσθητο σημείο κατά τη συνάντηση Τραμπ - Ερντογάν, καθώς οι επίσημες θέσεις των δύο πλευρών διάκινεται αντιδιαμετρικές. Θα είναι πολύ ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς τις δилώσεις και τις αντιδράσεις των δύο ηγετών σε μια πιθανή κοινή συνέντευξη τύπου. Παρά τις κατά καιρούς σκληρές δηλώσεις Ερντογάν κατά του Ισραήλ, η αντίδραση της Τουρκίας στο προσφάτως ανακοινωθέν σχέδιο για τη μετατροπή της Λωρίδας της Γάζας σε τουριστικό θέρετρο μετά τον εκτοπισμό των κατοίκων της παρέμεινε μάλλον χλιαρή. Εξάλλου, το Παλαιστινιακό αναδεικνύεται σε ακρογωνιαίο λίθο της αντιπολιτευτικής κριτικής προς τον πρόεδρο Ερντογάν, καθώς συσπειρώνει πολίτες αριστερών και δεξιών ιδεολογικών καταβολών εναντίον της κυβερνητικής πολιτικής. Ο εδραιωμένος πλέον αντιαμερικανισμός στην τουρκική κοινή γνώμη περιορίζει τα περιθώρια ελιγμών του προέδρου Ερντογάν. Η καταγγελία του αρχηγού του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (Cumhuriyet Halk Partisi-CHP) Οζγκιούρ Οζέλ ότι η σύλληψη του Εκρέμ Ιμράμογλου έγινε ύστερα από προηγουμένη ενημέρωση και έγκριση της αμερικανικής κυβέρνησης, αλλά και ο ισχυρισμός ότι η κυβέρνηση Ερντογάν είναι πλέον ενεργοποιημένη της κυβερνήσεως Τραμπ απευθύνονται στα αντιαμερικανικά αντανάκλαστικά τα οποία έχουν αναπτύξει πλέον τόσο οι ισλαμιστές όσο και οι κοσμικοί πολίτες της Τουρκίας. Η απουσία αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των Παλαιστινίων στη Λωρίδα της Γάζας έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τις τουρκικές διακηρύξεις περί προβολής ισχύος στη Μέση Ανατολή και προκαλεί υποψίες περί συμπαγίνας με την αμερικανική κυβέρνηση.

Ενα από τα κοινά σημεία των προέδρων των Ηνωμένων Πολιτειών Ντόναλντ Τραμπ και Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι η αντιπάθεια προς τον απεθάνοντα πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Τζο Μπάιντεν. Η απουσία επισκέψεως του προέδρου Ερντογάν στον Λευκό Οίκο καθ' όλμη τη διάρκεια της θητείας Μπάιντεν ήταν ενδεικτική μιας προβληματικής διαπροσωπικής σχέσεως, η οποία επιδείνωσε τις ήδη καχεκτικές αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Λίγους μήνες μετά την ανάληψη της προεδρίας από τον Ντόναλντ Τραμπ η επικείμενη συνάντηση με τον πρόεδρο Ερντογάν φιλοδοξεί να αποκαταστήσει τις διμερείς σχέσεις. Η κατάσταση του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία αποκλείεται να τεθεί από την αμερικανική πλευρά σε ανώτατο επίπεδο. Οι πρόσφατες επαινετικές αναφορές Τραμπ για τον πρόεδρο της Τουρκίας κατά την κοινή συνέντευξη τύπου με τον πρωθυπουργό του Ισραήλ Μπενιαμίν Νετανιάουχ είναι ενδεικτικές μιας θερμής αλλά ευμετάβλητης

News analysis
ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

σχέσεως. Αρκεί όμως αυτή η θετική αύρα, για να αναστρέψει τη φθορά μιας και πλέον δεκαετίας;

Η δυσπιστία του Κογκρέσου αλλά και της αμερικανικής γραφειοκρατίας θα είναι τα πρώτα εμπόδια που θα πρέπει να υπερβθούν. Η στήριξη σε πρωτοβουλίες της κυβερνήσεως Μπάιντεν που έθιγαν τα τουρκικά συμφέροντα ήταν συχνά διακομματική, και η επικράτηση των Ρεπουμπλικανών στις πρόσφατες εκλογές δεν σημαίνει απαραίτητως και την ύπαρξη των αναγκαίων πλειοψηφιών για την ανατροπή των σχετικών αποφάσεων. Επιπλέον, οι επιτελείς τόσο του Στέιτ Ντιπάρτμεντ όσο και του Πενταγώνου, παραμένουν δύσπιστοι για τις προθέσεις της κυβερνήσεως

Ερντογάν μετά τις τουρκικές παλιωνδιές στη Συρία, το Ουκρανικό αλλά και εντός του ΝΑΤΟ. Η προσπάθεια επανεκκίνησης των αμερικανοτουρκικών σχέσεων θα μπορούσε να στηριχθεί σε προεδρικά διατάγματα που εξαιρούν την Τουρκία από την εφαρμογή νόμων όπως αυτός που «αντιπαράθετα στους αντιπάλους των Ηνωμένων Πολιτειών» (Countering America's Adversaries Through Sanctions Act-CAATSA). Ωστόσο, μια τέτοια αλλαγή θα παρέμενε ευάλωτη καθώς θα μπορούσε να ανατραπεί από ένα αντίθετο διάταγμα του προέδρου Τραμπ με την πρώτη διακύμανση των διαπροσωπικών σχέσεων των δύο προέδρων.

Από τα κύρια ζητήματα σε μια συνάντηση Τραμπ - Ερντογάν θα είναι και η άρση της απαγορεύσεως αγοράς αλλά και η επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα συμπαγωγής των αεροσκαφών F-35. Η απόφαση αυτή είχε ληφθεί ως συνέπεια της τουρκικής αποφάσεως αγοράς των ρωσικών συστοιχίων αντιαεροπορικών πυραύλων S-400, η οποία και θεωρήθηκε ότι παραβίαζε τον νόμο CAATSA. Σημειωτέον ότι η Τουρκία είχε καταβάλει και προκαταβολή

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοικήσεως του Πανεπιστημίου Μπιζάντιν και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του ΕΛΙΑΜΕΠ